

Bunkrar som spelhinder

– från legor till straffande och strategisk bandesign

De tidigaste spelfälten var betade strandhedar, i befintliga svackor lade sig fåren för att söka skydd, det bildades "legor" där turfen nöttes så att öppna sandytor uppstod. Detta var de första naturliga sandbunkrarna, de fanns huller om buller utan någon tanke på hur spelet påverkades.

Text, foto och ritningar: Tommy Nordström, Banarkitekt FSGA

Före år 1848 var de spelbara ytorna på Old Course i St Andrews inte mer än 40 yards breda. Efter guttaperkabollens ankomst 1848, vidgades spelytorna avsevärt mellan 1848 och 1850 under ledning av Alan Robertson. Man tog bort stora ljungpartier som ersattes med grästurf, dubbelgreenerna utvidgades också under samma period. Guttaperkabollen gick betydligt längre än fjäderbollen, en bra drive med fjäderbollen gick cirka 130 meter, en bra drive med guttaperkabollen gick 170 meter! Det innebar att spelfälten måste breddas.

I denna veva menar man att man fick upp synen för spelstrategi och placering av spelhinder. Alan Robertson anses som ansvarig för många spelstrategiska hinder på Old Course.

Guttaperkabollen

I början var "bunkrarna" oformliga och obearbetade, efterhand stabiliserades kanterna genom att man tvärtorvade dessa. Robertson som var en skicklig spelare lade också ut en 10-hålsbana i Barry Angus, vilken sedermera utvecklades till The Open-banan Carnoustie.

Exempel på de så unikt fint tvärtorvade bunkrarna på Old Course.

En av de mest spektakulära bunkrarna på Old Course, "Hells Bunker"

Den bunker som kanske är mest skräckinjagande "Road hole bunker" på 17:de hålet!

Alan Robertson var också fjäderbolls-tillverkare och hade en bra business med den verksamheten tills guttaperkabollen gjorde entré. Hans elev Tom Morris, sedermera "Old Tom Morris", jobbade hos Robertson och när guttaperkabollen kom ville Tom Morris, som också var en skicklig spelare, absolut bara spela med den och inte fjäderbollen. Det uppstod en schism mellan Robertson och Morris vilket slutade i att Morris flyttade till Prestwick där han lade ut en 12-hålsbana och blev

kvar där som pro-greenkeeper fram till 1865.

Under Morris tid i Prestwick spelades det första British Open 1860, då en 12-hålsbana som spelades tre varv, 36 hål.

Finns många unika bunkrar på Prestwick, här "Cardinal bunker" på hål 3

Fantastiska linksbanor

Old Tom Morris återvänder till St Andrews 1865 och blir progreenkeeper i St Andrews, och längre fram förvaltare av Old Course fram till sin död 1904. Under tiden i St Andrews jobbar han även som banarkitekt och lägger ut den ena fantastiska linksbanan efter den andra i sagolika links- och dynlandskap längs haven, till exempel Royal North Devon 1874, Wallasey 1891, Royal County Down 1891, Muirfield 1891, Lahinch 1893, Rosapenna 1893, New Course St Andrews 1895, med flera.

Tom Morris banor kännetecknas av heroisk banarkitektur med många tvärgående djupa bunkrar. Ett bra exempel är Muirfield, om man jämför Tom Morris bana från 1891 med den bana som Harry Colt gjorde om på grund av den nya Haskellbollen, så ser man en tydlig skillnad på Morris

besträffande design och Colts mer strategiska design.

Mest rättvis

Muirfield nämns ofta som den mest rättvisa banan av alla Open-banorna, en sagolik kvalitet på spelfälten och oerhört vackra bunkrar, inte så djupa som på Old Course, men väl placerade. Man måste hela tiden planera slagen för att undvika bunkrarna.

Typisk greenbunker från Muirfield

Fairwaybunkrar hål 9 Muirfield

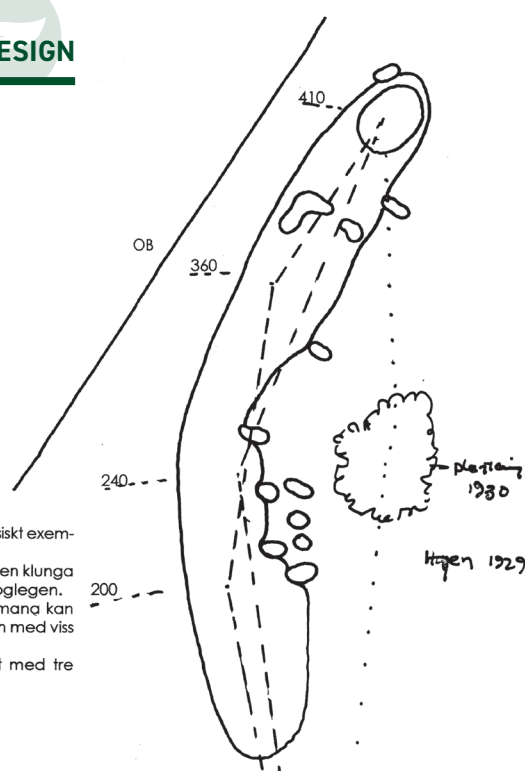

Fairwaybunker hål 18 Muirfield

Två skolor

I början av 1900-talet skrevs flera böcker om banarkitektur, bland annat hur man placerar bunkrar. Det uppstod två skolor en filosofi som grundade sig

Hål 8 på Muirfield, ett klassiskt exempel på strategi.
Svag dogleg höger med en klunga av bunkrar som vaktar doglegen. Långtsläende som vill utmana kan nå green på två slag, men med viss risk att gå i bunkrar.
Kortslående spelar hålet med tre slag till green.

Exempel på strategisk design, hål nr 8 Muirfield.

i den beställande designen (Penal Design) och en filosofi som grundade sig på den strategiska designen (Strategic Design).

Bunkrarnas speltekniska syfte är att göra spelet intressantare och mer utmanande, sedan finns det bunkrar som är alltifrån linksbanornas djupa tvärtorvade till resortbanornas stora och grunda. Hur bunkrar gestaltas beror på landskap och vilken plats man jobbar på. Viktigt är att inlämna dem naturligt i landskapet, ett linkslandskap skiljer sig avsevärt från ett hedlandskap eller inlandskapslandskap.

De flesta banor som byggdes mellan 1900 och 1914 hade karaktären av beställande design men efter första världskriget 1921, började flera banarkitekter att modifiera den beställande designen och flyttade bunkrar så att det fanns en fri spelväg för svagare golfare och nybörjare.

Bästa inspirationskällan

Banarkitekter som Colt, Simpson, Fowler och Park jr träffades ofta i St Andrews och spelade Old Course och diskuterade bandesign. Även om Old Course har vuxit fram naturligt så räknas den som den bästa inspirationskällan för god banarkitektur. På Old Course finns alltid flera spellinjer att välja, allt ifrån den djärva mer utmanande till den säkra lite längre spelvägen. Alla hålen på Old Course har så unikt suveräna spelkvaliteter att de är och förblir förebilder för bra

banarkitektur.

Det märkliga är att Old Course ser nästan likadan ut i dag som den gjorde i slutet av 1800-talet. Man har förlängt några hål med nya Championship-tees samt lagt till tre nya bunkrar, vilket man gjorde inför The Open 2010. Två nya greenbunkrar på hål 2 samt en ny fairwaybunker på hål 9.

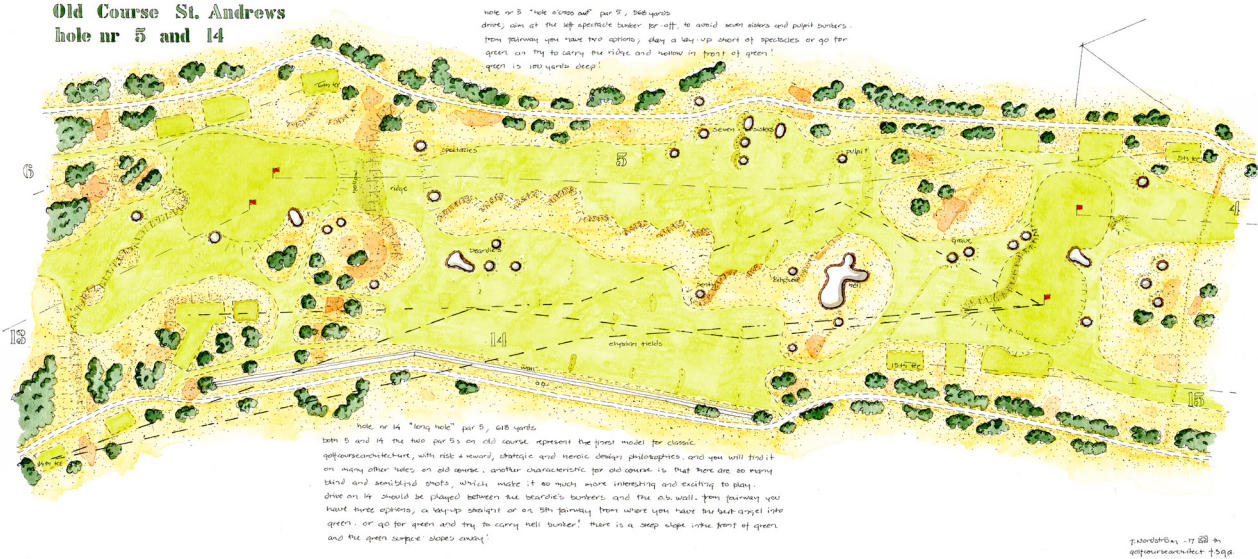
Imponerad varje gång

En av anledningarna till att Old Course alltid framhålls som den bästa förebilden, är inte bara dess intressanta spelstrategi utan också dess kvalitet på spelfälten. Trots det är en av de mest spelade banorna i världen har den alltid högsta kvalitet på spelytor, ingen annanstans kan man finna bättre spelytor, torra, fasta och hårda.

Greenkeepingen är otroligt skicklig, man blir så imponerad varje gång man spelar old Course, och det är ju samma höga standard på de andra banorna i St Andrews, inte minst New Course och Jubilee Course som ligger intill Old Course.

I och med att bunkrarna på Old Course är så straffande, med djupa och höga kanter, går spelet bland annat ut på att undvika dessa 120 bunkrar. Ett bra exempel är väl att när Tiger Woods vann The Open 2005 besökte han endast en bunker under 72 hål! Hans strategiska planering och säkra spel gjorde att han vann överlägset.

Old Course St. Andrews hole nr 5 and 14

Ett av hålen på Old Course "Long hole" nr 14, par-5, har ofta tagits upp som det mest intressanta ur spelstrategisk synpunkt. Här finns flera alternativa sätt att spela hålet på, bl.a. kan man med fördel nyttja mötande hål nr 5:s fairway för andra slaget. Här finns också många utmaningar på vägen fram till green, 13 bunkrar, bl.a. den fruktade "Hell bunker".

The Golden Age

Flera andra banor som justerades längdmässigt och spelstrategiskt efter Haskellbollens inträde 1902 blev så mycket intressantare att spela för alla kategorier golfare.

Mellankrigstiden kallas för "The Golden Age" för banarkitektur, den ena fantastiska banan efter den andra

skapades och den strategiska designen slog igenom helt. Dock var det några banarkitekter som fortfarande nyttjade kort placerade tvärgående djupa bunkrar, som låg 80 till 120 meter ut från tee. Dessa skulle stoppa alla toppade slag, man menade på att ett toppat slag är en miss som i vissa fall kan bli längre än ett välträffat slag, därför

skulle dessa tvärgående bunkrar fänga upp toppade slag.

Under denna tid byggdes också många otroligt fina hedlandsbanor, som Sunningdale, Walton Heath, Wentworth, Alwoodley, Moortown, Ganton, med flera. Flera av dessa har kvar inslag av den så kallade Penal design stilen, till exempel Ganton.

Här ett exempel på den s.k. penal design stilen, med tvärgående bunker, från Walton Heath

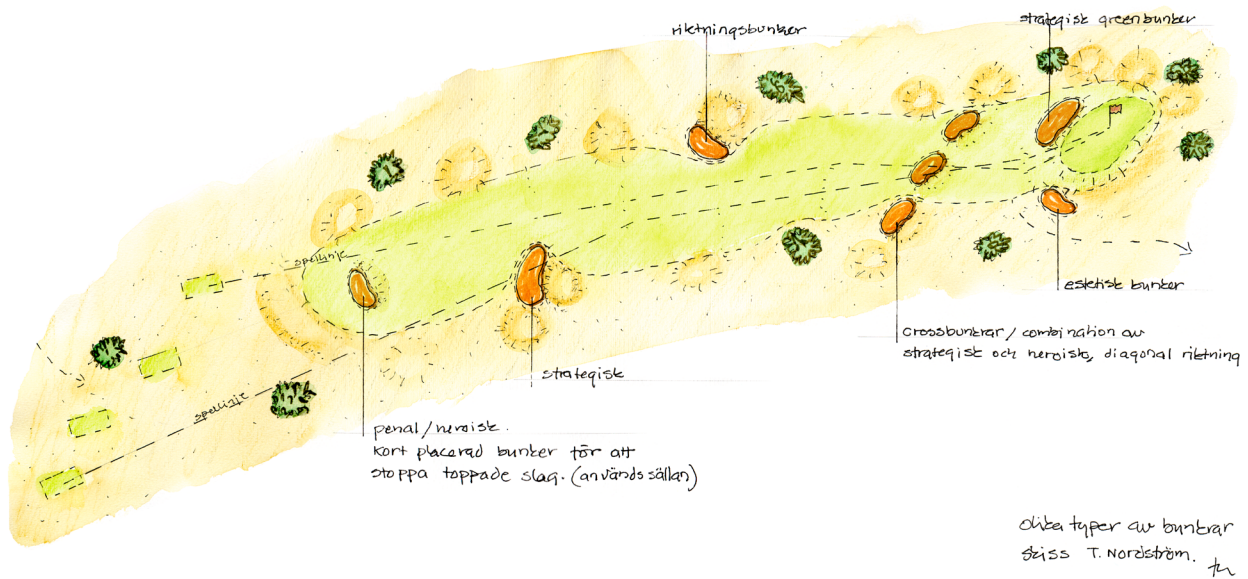
Greenbunker från ett par-3 hål, En "Redan" inspirerad green, från Walton Heath.

Fairwaybunkrar från en annan fin hedlandsbana, Alwoodley, skapad av MacKenzie och Colt!

Från en av "mina" banor, Degeberga, tydlig inspiration från Muirfield!

Åtta bunkertyper

När det gäller olika betydelse och mening för bunkrar så kan man indela dessa i åtta olika typer enligt bifogade Illustration:

Strategisk bunker – ställer krav på slaget vad gäller längd och precision

Penal – En kort placerad bunker som skall stoppa toppade slag, numera sällan använd

Heroisk – "allt eller inget", ställer krav på längd

Estetisk – Kan tillföra skönhetsvärden

Riktningsbunker - Hjälper till med spellinjen

Säkerhetsbunker – Hjälper till att styra bort spelet

Crossbunker – En kombination av heroisk och strategisk bunker med diagonal riktning

Räddningsbunker – Kan läggas i branta slänter för att fånga upp och rädda bollar från att rulla iväg

